

студента професійними уміннями, знаннями і навичками, розвиває професійне мислення, формує модель професійної поведінки.

У цьому аспекті зростає роль активних форм навчання – ділових і рольових ігор, тренінгів, вирішення ситуаційних завдань, організації тематичних дискусій або мозкового штурму тощо. Саме такий підхід надає можливість у цікавій та доступній формі здобувати знання, які необхідні розвитку професійної компетентності майбутнього педагога.

Особливими факторами, які, на нашу думку, мають значний потенціал щодо формування успішності у майбутній професійній діяльності студентів магістратури є такі, як позитивна «Я-концепція», впевненість у своїх можливостях, схильність до ризику, самодисципліна, відповідність, розвиток професійної ідентичності, педагогічна рефлексія, фахова компетентність, особистісна зорієнтованість, педагогічна творчість тощо.

Література

1. Кондрашова Л. В. Емоційна домінанта підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності. / Л. Кондрашова // Рідна шк.. – 2010 – № 7/8 – С. 14-19.

2. Кондрашова Л. В. Педагогіка успішності, А. Клим-Климашевская, Т. Я. Довга, Н. И. Белоконная, Н. Н. Кондрашов: ред. Л. В. Кондрашова. А. Клим-Климашевска –Черкаassy: ЧНУ им. Б.Хмельницького, 2015 – 429с. – Библиограф.: С.409–426.

3. Зінченко С. В. Роль «Я-концепцій» в особистісному самовизначенні дорослих / С. Зінченко // Європейський Союз – Україна: освіта дорослих: збірник матеріалів форуму до Міжнародних днів освіти дорослих в Україні. – К. Ніжин, 2015. С. 131-135.

4. Реан А. А. Психология личности. Социализация, поведение, общение /А. А. Реан. – СПб.: Прайм – ЕВРОЗНАК, 2003. – с.64.

О. М. Овчиннікова
м. Херсон, Україна

ФОРМИ ВПЛИВУ ВИКЛАДАЧА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ КУРСАНТІВ МОРСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ У РАДЯНСЬКІ ЧАСИ (1965-1970 РОКИ)

Освіта є дуже важливою галуззю, яка визначає стратегію розвитку держави. Вища школа має першочергове значення для духовного розвитку країни тому, що саме вищі навчальні заклади формують інтелектуальний, духовний, культурологічний, творчий потенціал

суспільства і несуть відповідальність за підготовку майбутнього спеціаліста високого рівня. Вищі навчальні заклади покликані підготувати таких фахівців, які здатні втілювати в життя найкращі цінності суспільства. Тому викладач є центральною постаттю освітнього й виховного процесу, який має потужний вплив на світогляд студентів. Викладач вищої школи є носієм високого рівня наукового знання, розуміння, мудрості, широкої ерудиції, здатного до діалогу, носієм зразків людської культури, гуманістичних та толерантних вчинків, краси людської поведінки і педагогічної дії [1, с 3].

Саме від викладача залежить якими будуть прийдешні покоління. Тому приділяється особлива увага особистості педагога вищої школи як ведучого фактора успішності навчально-виховної діяльності. Так, наприклад професор С.М. Василейський в своїй фундаментальній роботі «Лекційне викладання у вищій школі» визначає три групи якостей особистості викладача. Наукові якості характеризують викладача як науковця, критично викладаючого свій предмет, формуючого науковий світогляд слухачів; педагогічні - як педагога, реалізуючого основні дидактичні принципи, розкриваючого професійну направленість студента, готового допомогти йому; суспільно-політичні - як оратора, володіючого діловою мовою, прагнучого до яркої, емоційної форми викладання матеріалу [2, с. 56].

У часи СРСР в Україні була достатньо розвинена і розгалужена система вищих освітніх закладів з кваліфікованим персоналом, певною матеріально-технічною базою та орієнтацію на обслуговування централізованої планової економіки. Також це стосується і морських навчальних закладів.

Визначений період (1965-1970 роки) О. В. Сухомлинська характеризує як контрреформаційний в освіті і педагогіці, коли відбувається зняття М. С. Хрущова з усіх посад та розпочинаються реставраційні та контрреформаційні процеси в усіх галузях суспільно-економічного життя, в тому числі й у педагогіці [3, с. 19].

Праця викладача учбового закладу регламентувалась законодавством СРСР. Так, наприклад, закон про зміцнення зв'язку школи з життям (1958 року), який втратив силу у 1965 році встановлював, що головними завданнями вищої школи є:

- підготовка висококваліфікованих фахівців, вихованих на основі марксистсько-ленінського вчення, які опанували новітніми досягненнями вітчизняної і зарубіжної науки і техніки, які добре знають практику справи, здатних не тільки повністю використовувати сучасну техніку, але і створювати техніку майбутнього [4].

Постанова від 22 січня 1969 р N 65 Про затвердження Положення Про середні спеціальні навчальні заклади СРСР вказує, що: необхідним є підготовка кваліфікованих фахівців з середньою спеціальною освітою, які мають необхідні теоретичні знання і практичні навички за фахом, а також знання в обсязі середньої загальноосвітньої школи, вихованих в дусі марксизму-ленінізму, радянського патріотизму, дружби народів і пролетарського інтернаціоналізму, що володіють навичками організації масово-політичної і виховної роботи [4].

Як видно із документів, акцент у навчання робився на вихованні студентів в дусі марксизму-ленінізму.

Виконуючи рішення ЦК КПРС “Про завдання партійної пропаганди в сучасних умовах” і постанову Пленуму ЦК КП України “Про стан ідеологічної роботи в Україні і заходи по її поліпшенню”, вчителі республіки брали активну участь в агітаційно-пропагандистській і культурно-масовій роботі серед широких мас населення. Тільки в системі партійної освіти Української РСР пропагандистами, консультантами та лекторами працювало близько 25 тисяч педагогів. У складі Об’єднання з розповсюдження політичних і наукових знань працювало 110 тисяч учителів і працівників народної освіти (близько 50 % усього складу учасників Об’єднання). Значну роботу вчителі Української РСР проводили з пропаганди педагогічних знань серед населення. Вони брали активну участь у роботі 150 батьківських університетів, 13 000 лекторіїв, якими було охоплено 1 мільйон 330 тисяч батьків, 1 800 шкіл матері, де навчалися 80 тисяч чоловік [5, с. 80].

Тобто, викладач повинен був не тільки вести освітню діяльність, але й виховувати студентів на основі марксистсько-ленінського вчення та приймати участь в агітаційно-пропагандистській і культурно-масовій роботі.

Проаналізувавши учбові програми морських навчальних закладів України, пересвідчуємося, що у список гуманітарних дисциплін входили: історія КПРС, іноземна мова, марксистсько-ленінська філософія, політекономія, науковий комунізм. Великого значення надавали ідеологічній та технічній складовим підготовки. Так як серед методів управління переважали адміністративні. А педагогіка того часу втілювала освітню політику комуністичної партії.

Отже, викладач гуманітарних дисциплін мав значний вплив на формування світогляду курсантів як через викладання своїх предметів, в список яких входили історія КПРС, іноземна мова, марксистсько-ленінська філософія, політекономія, науковий комунізм, які мали

ідеологічну забарвленість, так і через агітаційно-пропагандистську та культурно-масову роботу

Література

1. Сідаш Н. С. Формування педагогічної свідомості у майбутніх викладачів вищої школи : дис. канд. пед. наук ; 13.00.07/ Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, Київ, 2017. 298 с.
2. Василейский СМ. Лекционное преподавание в высшей школе. Краткий исторический очерк его, психолого-педагогические основы и общая методика. - Горький, 1959. - 271с.
3. Сухомлинська О. В. Радянська педагогіка як ідеологія: спроба історичної реконструкції / Історико-педагогічний альманах. 2014. Вип. 1. С. 4-24.
4. Библиотека нормативно-правовых актов Союза Советских Социалистических Республик URL: http://www.libussr.ru/doc_ussr/usr_6894.htm (дата звернення: 10.11.2019).
5. Марчук О. А. Суспільне становище вчителів в УРСР (друга половина 1650-х – перша половина 1960-х років). Архіви України. №2 (301), Київ, 2016, С. 78-86.

С. Ф. Одайник
м. Херсон, Україна

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Із розвитком інформаційних технологій, зокрема, Інтернету, вчителі втрачають свою попередню роль носія унікальних знань. Сучасному педагогу необхідно не тільки глибоко володіти знаннями, але й уміти їх передати своїм учням. Для того, щоб знайти нове місце в суспільстві, учителю потрібні не лише час, фінанси, підтримка суспільства та держави, але й мотивація змінюватися. Отже, професійний розвиток упродовж усієї фахової діяльності – головна риса професії вчителя, від якої залежить якість цієї діяльності.

У Законі України «Про освіту» безперервний професійний розвиток визначено як безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності [5].